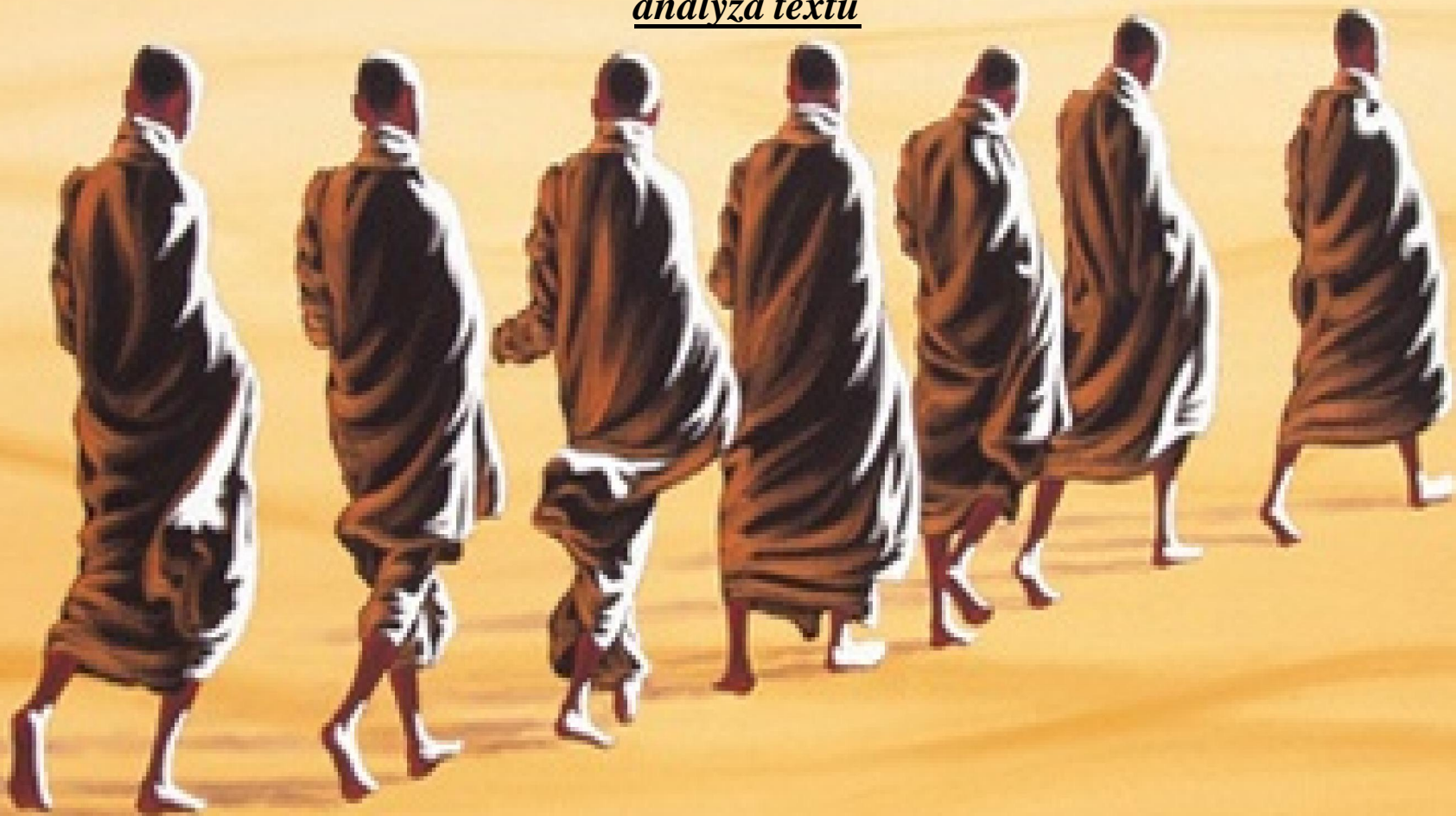

Silvie Kotherová: Proseminář k Buddhismu I.

Rozprava o rozto ení kola Nauky

(Dharma akrapravartanasútra, Dhamma akkappavattanasutta)

analýza textu

DOCHOVANÝ TEXT

- ò Odkazy r zných filosofických škol a sekt (nap . *sthaviraváda, sarvastiváda*) z doby min. jedno století po Šákjamunim.
- ò Vlivy samostatných myslitel a rozkolník , jež um li prosadit své názory.
- ò Základem nauky je u ení o ty ech vznešených pravdách.

„Takto jsem slyšel“

- Fráze, jež odkazuje na autoritu Buddhova bratrance a pobo níka **Ánandy**.
- Druhý koš (S. *Sútrapitaka*, P. *Suttapitaka*), je založen vesm s na Ánandových vzpomínkách.
- **Šrávaka** (pál. *sávaka*), neboli „ten co slyší“-mnich i laik dobe pou ený o nauce/4 vznešených pravdách. (Ánanda)
- **Šramana** (pál. *samana*)- potulný asketa, kazatel, **myslitel** nezávislí na ortodox. bráhmanismu.
- **Šrámanéra** (pál. *sámanéra*) – novic.

Termíny p ipoutanosti

- ***Upádána*** – p ipoutanost, lp ní.
- ***Káma*** p ipoutanost ke smyslovým rozkoším, (káma súra).
- pál. ***Puthudždžana*** (san. *Prthagdžana*)-oby ejní sv tští lidé, nedbající ušlechtilé stezky, podléhají p ipoutanosti.
- San. ***Árjadžana*** (pál. *Arijadžana*)- ušlechtilé bytosti, mniši, ti co dodržují ušlechtilou stezku.

ty i vznešené pravdy (arija sa a)

- 1) život/existence je strast – (pál. *dukkha*, san. *duhkha*)
- Jakékoliv uspokojení v život je jen dočasná a nepodstatná. Lpění na něm zaručuje opakované zklamání, nespokojenost.
- 2) příčinou strasti (dukkha-samudaja) je žádostivost/touha/žízeň (san. *tršna*, pál. *tanha*)
- člověk usiluje o příjemné zkušenosti a zážitky, hlavním problémem je to, že za zdroj uspokojení pokládá vnější zdroje-jiné bytosti, majetek atd. Tato touha po tom, co je člověku libé je chť *káma* – touha na úrovni smyslové, touha po bytí (*bhava*) a nebytí (*vibhava*).

ty i vznešené pravdy
(arija sa a)

- 3) k zániku strasti (dukkha-niródha) vede potlačení, vymícení žádostivosti.
- Tím dojde k přerušení lpění na samsárových formách života. Jedinec pak obrací svou pozornost k očištění své mysli od zbytků žádostivosti. Poté co očištění mysl, dochází plného osvobození (*vimutti*), dojde k přerušení podmíněného zce vznikání a dosažení nibbány.
- 4) praktická metoda jak se očistit od žádostivosti pomocí osmidílné stezky (san.*arjášťángamárga*, pál. *arijatthangikamagga*)- vede k odstranění příchů žádostivosti.

Buddhaghosa a *Visudhimagga*

Arija saṁsāra	Léka ská analogie
pravda o utrpení	nemoc
pravda o p řívodu utrpení	p ř í ina nemoci
pravda o ukon ění utrpení	lé ění nemoci
pravda o osmidílné stezce	medicína

Osmidílná vznešená stezka

(san. *arjášťángamárga*, pál. *arijatthangikamagga*)

-
- Výsledkem znalosti praktik soudobých metod jógických škol.
 - Buddhova formulace později ovlivnila i jiné jógické směry - viz. Pataňjaliho osmidílná jóga (ašťánge joga).

ARJÁŠTÁNGAMÁRGA

Rozdělení	Stupeň osmidílné stezky
Moudrost (san. <i>pradžá</i> , pál. <i>pañña</i>)	Správný náhled, názor (san. <i>sanjadršti</i> , pál. <i>sammáditthi</i>)
	Správný záměr, rozhodování (san. <i>sanjaksankalpa</i> , pál. <i>sammásankappa</i>)
Etické vedení, mravnost (san. <i>śīla</i> , pál. <i>sīla</i>)	Správná mluva, řeč (san. <i>sanjagvá</i> , pál. <i>sammávācā</i>)
	Správné konání, chování (san. <i>sanjakkarmānta</i> , pál. <i>sammákammanta</i>)
	Správné žití (san. <i>sanjagádžíva</i> , pál. <i>sammádžíva</i>)
Koncentrace, kontemplace (<i>samádhi</i>)	Správné úsilí, snažení (san. <i>sanjagvjájāma</i> , pál. <i>sammávájāma</i>)
	Správné uvědomění, bdlost (san. <i>sanjaksmti</i> , pál. <i>sammásati</i>)
	Správné soustředění (san. <i>sanjaksamádhi</i> , pál. <i>sammásamádhi</i>)

Right Meditation

Right Understanding

Right Thought

Right Speech

Right Action

Right Livelihood

Right Effort

Right Mindfulness

1) SPRÁVNÝ NÁHLED, NÁZOR

- ✓ *Théraváda*: pochopení 4 vznešených pravd a bezpodstatnosti.
- ✓ *Mahájána*: dokonalé pochopení Buddhových t 1 (san. *dharmakája*, pál. *dhammakája*).
- ✓ *Všeobecn* : každou jednotlivost samsárového d ní je pot eba nazírat pod zorným úhlem kone ného osvobození, vyhnout se kladnému a zápornému posuzování z hlediska osobního uspokojení.

1) SPRÁVNÝ NÁHLED, NÁZOR

✓ Porozumění na třech úrovních:

- ∅ 1. zákon karmy (e, t lo, mysl).
- ∅ 2. pomíjivost a bezpodstatnost jevů .
- ∅ 3. strastnost a podmíněnost zec všech jevů (rozpor p í ina strasti touha x nev domost).

2) SPRÁVNÝ ZÁMĚR, ROZHODOVÁNÍ

- ò *Théraváda*: v le ke kajícnosti a od íkání, přátelská blahosklonnost a laskavost v i všem bytostem. Obnáší z eknutí se sv ta, laskavost a dobrou v li a také neubližování (*ahinsá*).
- ò *Mahájána*: prohlédnutí všech falešných představ a potlačení blud .
- ò *Všeobecn* : umož ůje rozpoznat pravou povahu situace, správný a špatný zám ěr.

3) SPRÁVNÁ MLUVA, E

- ✓ *Théraváda*: nelhat, neklevetit, neblábolit.
- ✓ *Mahájána*: dokonalé uv dom ní o nad azenosti jednotlivin (dharma), tedy v cí a jev , jazyka a e i.
- ✓ *Všeobecn* : tedy nelhat, neklevetit, nemluvit hrub , sprost atd.

Dharma/Dhamma-zde jako projevy reálné skute nosti, jednotliviny, v ci a jevy ve své všeobecnosti, které jsou pomíjivé a okamžikové. D lí se na sestavené (v ci bezpodstatné, pomíjivé, v Maháján prázdné šúnjatá) a nesestavené (nirvána).

4) SPRÁVNÉ KONÁNÍ, CHOVÁNÍ

- ò *Théraváda*: zachovávat eholi, stanovené p edpisy a záпов di.
- ò *Mahájána*: zdržet se všeho, co p ináší karmické plody (*phala*).
- ò *Všeobecn* : nezabíjet, nekrást a neprostopášnit/u mnicha absolutní sexuální zdrženlivost.

5) SPRÁVNÉ ŽITÍ

- ò *Théraváda*: svým chováním a jednáním neškodit ostatním bytostem, nap . nebýt voják, lovec, hospodský, prodava drog, atd.
- ò *Mahájána*: uv domit si, že jednotliviny jako projevy reálné skute nosti jsou jevy bez po átku a bez konce.
- ò *Všeobecn* : získávání obživy je podrobena pravidl m správné mluvy a správného konání.

6) SPRÁVNÉ ÚSILÍ, SNAŽENÍ

- ò *Théraváda*: snaha o rozvoj dobrého a potlačení zlého v sobě (zohlednění karmy).
- ò *Mahájána*: zbavit se všech tužeb a lpění.
- ò *Všeobecně* : Cílev domá snaha, jež usiluje o potlačení neblahých a podporu blahých v cíl a jev .
- ò zvládnutí čtyř hnutí v mysli:
 - ∅ a) *vyhnout se vzniku nežádoucích hnutí v mysli.*
 - ∅ b) *vymícení nežádoucích hnutí, která už vznikla.*
 - ∅ c) *rozvinout žádoucí stavy mysli.*
 - ∅ d) *podržet a posílit žádoucí stavy mysli, které již vznikly.*

7) SPRÁVNÉ UV DOM NÍ, BD LOST

- ò *Théraváda*: introspektivn si uv domuje všechno své bytí a žití, své chování i konání, své tělesné i duševní stavy.
- ò *Mahájána*: introspektivn si uv domit své postavení v prostoru a v čase a nepřemýšlet jalov o bytí a nebytí.
- ò *Všeobecn* : bd ní nad vlastní myslí, rozvinutí schopnosti sebezpozorování, používáno také při meditacích vnorech.
- ò Metodika je rozpracována v *Satipatthán sutt* .

SAMMÁSATI

ž Kontemplace t la (kája-anupassaná)

- q Pozorování nádechu, výdechu.
- q Nad pozicemi t la - meditace v sed , v ch zi atd.
- q Pozorování pohyb t la.
- q Pozornost v i t lesné odpudivosti (vlasy, chlupy, šlachy, kosti atd.).
- q Sledování prvk z nichž je t lo složeno (voda, ohe , vítr, zem) jako je dýchání, sledování pevných, plynných a tekutých látek v t le.
- q Kontemplace nad 32 t lesnými ástmi.
- q Kontemplace nad rozkládající se mrtvolou.

SAMMÁSATI

ž Kontemplace pocitů (vedaná-anupassaná)

Ø koncentrace na tělesné a duševní pocity a jejich rozlišování, zda jsou příjemné, nepříjemné i neutrální.

ž Kontemplace nad stavy mysli (itta-anupassaná)

Ø koncentrace na tělesné a duševní pocity a jejich rozlišování, zda jsou příjemné, nepříjemné i neutrální.

ž Kontemplace mentálních jevů (dhammá-anupassaná)

Ø pozorování, zda daný stav mysli je překážkou nebo naopak pokrokem na cestě k osvobození. Pozorování 5 překážek: smyslná touha, zloba, lenivost, neklid, pochybnost.

Ø sledování pěti skandh.

Ø sledování šesti smyslových oblastí.

Ø sledování sedmi členů probuzení.

Ø kontemplace nad 4 ušlechtilými pravdami

8) SPRÁVNÉ SOUSTĚDĚNÍ

- ✓ *Théraváda*: soustředění, které vrcholí ve čtyřech stupních meditace.
- ✓ *Mahájána*: dokonalý útlum myšlení a tvorby názorů.
- ✓ *Všeobecná* : vlastní meditační technika, obsahuje čtyři stupně meditace (san. *dhjána*, pál. *džána*).

rúpa džhány:

- ✓ soustředění se na meditaci předtím + pojmové uchopení, doprovázeno radostí *píti* a zážitkem štěstí *sukha*.
- ✓ prosté nazírání meditací předtím.
- ✓ zklidnění mysli, pocit blaženosti beze všech rozptylujících myšlenek.
- ✓ duševní rovnováha a stav istého sebeuvědomění; blaho, neblaho, radost, smutek se stávají prázdnými pojmy bez významu, nebo jevy, které označují již neexistují.

arúpa džhány

(abstraktní vnory)

- √ nekone nost prostoru
- √ nekone nost v domí
- √ zážitek nikoli-ni eho
- √ ani uv domování ani neuv domování

